ZEYD BİN ZEYNEL'ÂBİDÎN

Tabiînden fıkıh âlimi. Hazreti Hüseyin'in torunu ve İmâm-ı Zeynel'âbidîn'in oğludur. Ya'nî, Zeyd bin Zeynel'âbidîn Ali bin Hüseyin bin Ali bin Ebû Tâlib'dir (r.anhüm). Künyesi, Ebu'l-Hüseyin olup, Hâşimî ve Kureşî nisbetleri verildi. Medine'de 79 (m. 698) yılında doğdu. Emevî halifesi Hişâm bin Abdülmelik zamanında, kendisine taraftar gözüken münâfıkların kışkırtması neticesinde, halifenin askerleriyle yaptığı savaşta şehîd oldu. Şehâdeti, 122 (m. 740) yılında olmuş, cesedi Kûfe'ye, başı Mısır'a defn edilmiştir.

İlk önce babası Ali Zeynel'âbidîn bin Hüseyin'den ders almaya başlayan Zeyd bin Ali Zeynel'âbidîn, ağabeyi Muhammed Bâkır, Ebân bin Osman, Urve bin Zübeyr, Abdullah bin Hasan, Abdullah bin Ebî Râfi' ve daha birçok âlimden ilim öğrenip hadîs-i şerîf rivâyet etti. Medine'den başka diğer İslâm memleketlerini de dolaşarak oralarda ilim tahsil etti. Resûlullahın (aleyhisselâm) Eshâbından ba'zılarını gördü. Fıkıhta ve kırâat ilminde zamanının bir tanesi idi. Hitâbette eşi yoktu. Güzel konuşmaları ile etrâfındakilerin dikkatini çeker, dinleyenlere sözleri te'sîr ederdi.

Zamanındaki bölücüler, Zeyd'in (radıyallahü anh) değişik memleketlere ilim için yaptığı seyahatleri bahâne ederek Halife'yi aleyhine kışkırttılar. O'nun ilim için dolaşmayıp, hilâfete geçmek için çevresine adam topladığını söylediler. Halife de O'nun Medine dışına çıkışını yasakladı. Fakat Zeyd (radıyallahü anh) bir fırsatını bularak Kûfe'ye gitti. Orada Ehl-i beyt taraftarı gözüken bölücülerin kışkırtması ve Halife'nin yakalattıracağı korkusuyla savaş için hazırlanmaya başladı. Kendisine binlerce kişi bîat etti. Başka şehirlerden de yardım va'd ettiler. Halife'nin askerleri Kûfe'ye yaklaştıkları sırada taraftarları kendisine "Ebû Bekir ve Ömer'e düşman ol" dediler. O da, "Büyük dedem olan Resûlullahın (aleyhisselâm) sevdiği iyi kimselere düşmanlık edemem" dedi. Bunun üzerine dörtyüz kişi hariç, diğerleri O'nu savaş alanında terk ettiler. Zeyd, bunlara "ve kad rafadûnî" dedi. "Beni terk ettiler." ma'nâsına gelen bu kelimeden dolayı, hıyânet edenlere Rafızî denildi. Hazreti Zeyd'in yanında kalanlara ve sonradan onların yolunda olduklarını söyleyip sapıtanlara da Zeydî denildi. Burada yapılan savaşta Zeyd (radıyallahü anh) şehîd edildi. Daha sonra oğlu Yahyâ, Horasan taraflarına gitmiş, fakat O'nun da sonu şehâdetle neticelenmiştir.

Vaktini ilim öğrenmek ve yaymak, ibâdet ve Kur'ân-ı kerîm okumakla geçiren bu mübârek zât için, İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfe (radıyallahü anh), "Zeyd bin Ali Zeynel'âbidîn zamanında ondan daha büyük fıkıh âlimi, sorulara ondan daha seri cevap veren ve daha açık konuşan kimse görmedim" buyurdu.

Fıkıh ilminde ilk kitap yazan kişi olarak bilinen Zeyd bin Zeynel'âbidîn, birçok âlime ilim öğretti. Bunlardan, oğulları Hüseyin ve Îsâ, kardeşinin oğlu Ca'fer-i Sâdık, Zührî el-A'meş, eş-Şu'be, İsmail es-Süddîgibi âlimler en meşhûrlarıdır. Yazmış olduğu kitab, "Mecmû-ul-kebîr fi'l-fıkh" adlı kıymetli eserdir.

---

1) Tehzîb-üt-tehzîb, cild-3, sh. 419

2) Vefeyât-ül-a'yân cild-5, sh. 120, 122, cild-6, sh. 110, 111, cild-7, sh. 105, 106, 341

3) El-Milel ve'n-nihâl, cild-1, sh. 154

4) El-A'lâm, cild-3, sh. 59

5) Fevât-ül-vefeyât cild-2, sh. 35

6) Hak Sözün Vesîkaları sh. 50

7) Mu'cem-ül-müellifîn cild-4, sh. 190

www.ehlisunnetbuyukleri.com